

Streda 13. apríla 2016

P8_TA(2016)0121

Vykonávanie a preskúmanie stratégie EÚ – Stredná Ázia**Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. apríla 2016 k vykonávaniu a preskúmaniu stratégie EÚ – Stredná Ázia (2015/2220(INI))**

(2018/C 058/13)

Európsky parlament,

- so zreteľom na štvrtú správu o pokroku z 13. januára 2015 o vykonávaní stratégie EÚ pre Strednú Áziu, ktorá bola prijatá v roku 2007,
- so zreteľom na závery Rady o stratégii EÚ pre Strednú Áziu, ktoré prijala Rada pre zahraničné veci 22. júna 2015,
- so zreteľom na záväzky oznámené na zasadnutí ministrov EÚ a Strednej Ázie, ktoré sa konalo 20. novembra 2013 v Bruseli;
- so zreteľom na spoločné komuniké piatej konferencie EÚ a Strednej Ázie na vysokej úrovni o spolupráci v oblasti energie a vody, ktorá sa konala v Miláne 12. a 13. októbra 2015,
- so zreteľom na výsledky zasadnutia OBSE o realizácii ľudského rozmeru, ktoré sa uskutočnilo od 21. septembra do 2. októbra 2015 vo Varšave,
- so zreteľom na Istanbulský proces regionálnej bezpečnosti a spolupráce pre bezpečný a stabilný Afganistan, ktorý začal v Turecku v roku 2011, a ministerskú konferenciu „Srdce Ázie“, ktorá sa konala v Kábule 14. júna 2012 a bola zameraná na jeho vykonávanie,
- so zreteľom na podporu Výboru pre zahraničné veci a pozitívne hodnotenie, pokiaľ ide o novovymenovaného osobitného zástupcu EÚ pre Strednú Áziu, pána Petra Buriana, na jeho vypočutí 1. júna 2015,
- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o tomto regióne, najmä z 20. februára 2008 o stratégii EÚ pre Strednú Áziu ⁽¹⁾ a z 15. decembra 2011 o stave vykonávania stratégie EÚ pre Strednú Áziu ⁽²⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 29. apríla 2015 o osobitných správach Dvora audítorov v súvislosti s absolutóriom Komisia za rok 2013 ⁽³⁾, a najmä časťou II osobitnej správy Dvora audítorov č. 13/2013 s názvom Rozvojová pomoc EÚ pre Strednú Áziu,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 29. apríla 2015 s poznámkami, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutí o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu Európskej únie za rozpočtový rok 2013, oddiel III – Komisia a výkonné agentúry ⁽⁴⁾, a najmä na jeho odsek 240,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 12. júna 2012 s názvom Zapájanie sa do spolupráce s partnermi za našimi hranicami v oblasti energetickej politiky: strategický prístup k bezpečným, udržateľným a konkurencieschopným dodávkam energie ⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 184 E, 6.8.2009, s. 49.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 168 E, 14.6.2013, s. 91.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2015, s. 68.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2015, s. 27.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 332 E, 15.11.2013, s. 28.

Streda 13. apríla 2016

- so zreteľom na svoje uznesenie z 22. novembra 2012 o úlohe spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky v prípade krízy súvisiacej s klímou a prírodných katastrof ⁽¹⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 13. marca 2014 o prioritách EÚ na 25. zasadnutie Rady OSN pre ľudské práva ⁽²⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 13. decembra 2012 o prehodnotení stratégie EÚ v oblasti ľudských práv ⁽³⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 13. decembra 2012 o výročnej správe o ľudských právach a demokracii vo svete v roku 2011 a politike Európskej únie v tejto oblasti ⁽⁴⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. júna 2010 o politikách EÚ na podporu obhajcov ľudských práv ⁽⁵⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 8. septembra 2015 o ľudských právach a technológiách: vplyv systémov neoprávneného vniknutia a sledovania na ľudské práva v tretích krajinách ⁽⁶⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 11. decembra 2012 o stratégii digitálnej slobody v zahraničnej politike EÚ ⁽⁷⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 11. novembra 2010 o posilnení OBSE – úloha EÚ ⁽⁸⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 22. novembra 2012 s odporúčaniami Európskeho parlamentu Rade, Komisii a Európskej službe pre vonkajšiu činnosť o rokovaníach o dohode o rozšírenom partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Kazachstanom ⁽⁹⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. marca 2012 o Kazachstane ⁽¹⁰⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 18. apríla 2013 o situácii v oblasti ľudských práv v Kazachstane ⁽¹¹⁾,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. januára 2015 o Kirgizsku a zákone o homosexuálnej propagande ⁽¹²⁾,
- so zreteľom na svoju pozíciu z 22. októbra 2013 k pozícii Rady v prvom čítaní na účely prijatia rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o poskytnutí makrofinančnej pomoci Kirgizskej republike ⁽¹³⁾,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 419, 16.12.2015, s. 153.

⁽²⁾ Prijaté texty, P7_TA(2014)0252.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 434, 23.12.2015, s. 111.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 434, 23.12.2015, s. 87.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 236 E, 12.8.2011, s. 69.

⁽⁶⁾ Prijaté texty, P8_TA(2015)0288.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 434, 23.12.2015, s. 24.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 74 E, 13.3.2012, s. 12.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 419, 16.12.2015, s. 159.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 251 E, 31.8.2013, s. 93.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 45, 5.2.2016, s. 85.

⁽¹²⁾ Prijaté texty, P8_TA(2015)0008.

⁽¹³⁾ Prijaté texty, P7_TA(2013)0426.

Streda 13. apríla 2016

- so zreteľom na svoje uznesenie zo 8. júla 2010 o situácii v Kirgizsku ⁽¹⁾,
 - so zreteľom na svoje uznesenie zo 6. mája 2010 o situácii v Kirgizsku ⁽²⁾,
 - so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. septembra 2009 o uzavretí Dohody o partnerstve a spolupráci medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Bosnou a Tadžickou republikou na strane druhej ⁽³⁾,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 23. októbra 2014 o situácii v oblasti ľudských práv v Uzbekistane ⁽⁴⁾,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 15. decembra 2011 o návrhu rozhodnutia Rady o uzavretí Protokolu k Dohode o partnerstve a spolupráci, ktorým sa zakladá partnerstvo medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Uzbekou republikou na strane druhej, ktorým sa mení a dopĺňa dohoda s cieľom rozšíriť ustanovenia dohody na bilaterálny obchod v oblasti textilu s ohľadom na uplynutie platnosti bilaterálnej dohody o textile ⁽⁵⁾,
 - so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. marca 2013 o vzťahoch EÚ – Čína ⁽⁶⁾,
 - so zreteľom na akčný plán pre ľudské práva a demokraciu na obdobie rokov 2015 – 2019, ktorý Rada prijala 20. júla 2015,
 - so zreteľom na usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúcich sa slobody prejavu online a offline, ktoré Rada (pre zahraničné veci) prijala 12. mája 2014,
 - so zreteľom na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN A/RES/53/144 s názvom „Deklarácia o práve a povinnosti jednotlivcov, skupín a orgánov spoločnosti podporovať a chrániť všeobecne uznávané ľudské práva a základné slobody“, známejšiu pod názvom „Deklarácia o ochrancoch ľudských práv“,
 - so zreteľom na prebiehajúce preskúmanie globálnej stratégie EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku a európsku susedskú politiku,
 - so zreteľom na článok 21 ZEÚ,
 - so zreteľom na článok 52 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci a stanoviská Výboru pre rozvoj, Výboru pre medzinárodný obchod a Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A8-0051/2016),
- A. keďže stratégia EÚ – Stredná Ázia bola prijatá v kontexte rastúceho významu regiónu a zvýšenej angažovanosti EÚ v susednom Afganistane, rozšírenia Európskej susedskej politiky do oblasti Kaspického mora, pokračujúcej podpory reformy a modernizácie postsovietskych spoločenstiev zo strany EÚ a v kontexte záujmov energetickej bezpečnosti EÚ; keďže Európsky parlament takisto pochopil bezpečnostné hrozby a problémy, ktoré si vyžadujú väčšiu spoluprácu medzi strednou Áziou a EÚ, ako aj jej členskými štátmi; keďže stratégia bola vykonávaná takmer 8 rokov;
- B. keďže Stredná Ázia je napriek spoločnej minulosti heterogénnym regiónom s mnohonárodnostným a mnohónáboženským charakterom; keďže nedostatok vzájomnej dôvery a pretrvávajúce napätie vyplývajúce z využívania a spoločného používania prírodných zdrojov dosiaľ podkopávali rozvoj skutočnej regionálnej spolupráce;

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 351 E, 2.12.2011, s. 92.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 81 E, 15.3.2011, s. 80.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 224 E, 19.8.2010, s. 12.

⁽⁴⁾ Prijaté texty, P8_TA(2014)0040.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 168 E, 14.6.2013, s. 195.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 36, 29.1.2016, s. 126.

Streda 13. apríla 2016

- C. keďže základným predpokladom užšej spolupráce medzi EÚ a týmito piatimi krajinami Strednej Ázie v oblastiach spoločného záujmu je dosiahnutie rovnakého chápania demokracie, zásad právneho štátu a dodržiavanie ľudských práv, v samotnom význame výrazu „partnerstvo“ ukotveného v dohodách o partnerstve a spolupráci; keďže celková situácia v oblasti demokracie a dodržiavania ľudských práv v regióne na rôznych stupňoch je aj naďalej zlá a znepokojujúca;
- D. keďže závažné zlyhania v zásadách právneho štátu a v dodržiavaní ľudských práv a základných slobôd obmedzujú šance stredoázijských krajín na udržateľný rozvoj a dobrú správu vecí verejných na úkor ich spoločností;
- E. keďže obchodné a energetické väzby posilňujú vzťahy EÚ – Stredná Ázia a pomáhajú presadzovať spoločné hodnoty, ako je zásada právneho štátu, dobrá správa vecí verejných a dodržiavanie ľudských práv; keďže všeobecný systém preferencií (VSP) je zameraný na diverzifikáciu stredoázijských hospodárstiev;
- F. keďže niektoré členské štáty rozvinuli a prehĺbili dvojstranné vzťahy s niektorými krajinami Strednej Ázie; keďže EÚ potrebuje súdržný a konzistentný prístup k regiónu, aby sa zabránilo prekryvaniu alebo vysielaniu zmiešaných a matúcich signálov;
- G. keďže rozvojová pomoc EÚ pre Strednú Áziu, predovšetkým v rámci nástroja rozvojovej spolupráce (DCI), sa v rokoch 2014 – 2020 zvýšila na 1 mld. EUR, teda v porovnaní s programovým obdobím 2017 – 2013 o 56 %;
- H. keďže európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR) predstavuje dôležitý nástroj financovania, ktorého cieľom je podporovať organizácie občianskej spoločnosti a demokratizáciu;
- I. keďže v regióne čoraz viac narastá vplyv náboženského fanatizmu, ktorý sa odráža v podpore IS/Dá'iš, Al-Kájdý v Afganistane a Hizb-ut-Tahrir, a veľa ľudí odišlo a pripojilo sa k IS/Dá'iš v Sýrii a Iraku;
- J. keďže región je dôležitou tranzitnou cestou na prepravu drog medzi Afganistanom a Ruskom a niektoré miestne klany sú zapojené do tohto lukratívneho obchodu, ktorý im umožňuje mať významný politický vplyv v dôsledku korupcie a prelínania záujmov;
- K. keďže vzdelávanie zohráva kľúčovú úlohu pri presadzovaní stabilného, bezpečného a udržateľného rozvoja regiónu;
- L. keďže v júni 2015 Rada pre zahraničné veci zopakovala svoj záväzok presadzovať práva žien a skonštatovala, že posilňovanie postavenia žien v regióne je nevyhnutnou zložkou dlhodobej stability a dobrej správy vecí verejných;
- M. keďže krajiny Strednej Ázie musia zlepšiť právne a administratívne opatrenia svojej azylovej politiky a keďže regionálne konzultačné postupy, ako je Almatký proces koordinovaný UNHCR a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu, k tomu môžu prispievať;
- N. keďže účinky globálneho otepľovania v Strednej Ázii sú doteraz z veľkej časti neznáme, ale už teraz je jasné, že problémy so zasobovaním vodou v nízko položených krajinách sa ešte zhoršia;
- O. keďže Rusko a Čína majú silné väzby s regiónom a silný vplyv v ňom, ale existuje ešte veľký priestor, aby EÚ posilnila svoju činnosť a spoluprácu s krajinami Strednej Ázie;

Streda 13. apríla 2016

- P. pripomína, že rôzne regionálne partnerstvá, ako je Organizácia zmluvy o kolektívnej bezpečnosti (CSTO), Šanghajska organizácia pre spoluprácu (SCO) a Euroázijska hospodárska únia (EEU) zahŕňajú niektoré krajiny Strednej Ázie medzi svojimi členov a sú ovládané Ruskom a/alebo Čínou;
- Q. keďže región bol zapojený do iniciatívy „Jedno pásmo, jedna cesta“, a najmä do nového hospodárskeho pásma hodvábnej cesty, čo zvyšuje jeho strategický význam;
- R. keďže región Strednej Ázie pozostávajúci z republík bývalého Sovietskeho zväzu je tiež významne ovplyvňovaný Ruskom, Čínou, Mongolskom, Iránom a Afganistanom;

Všeobecné ustanovenia o záväzkoch EÚ

1. zdôrazňuje silný strategický, politický a hospodársky záujem EÚ na posilnení dvojstranných a mnohostranných vzťahov s krajinami Strednej Ázie na základe spoločných hodnôt, ako sú stanovené v existujúcich dohodách o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Kazachstanom, Kirgizskom, Tadžikistanom a Uzbekistanom a v dohode s Turkménskom, ktorá však ešte nenadobudla platnosť;
2. opakuje intenzívny záujem EÚ o prosperujúcu, mierovú, demokratickú, stabilnú a inkluzívnu Strednú Áziu, ktorá bude fungovať ako hospodársky a ekologicky udržateľný región, ako sa uvádza v stratégii z roku 2007;
3. poukazuje na to, že strategický prístup k formovaniu vzťahov s krajinami Strednej Ázie, ktorý sa v súčasnosti uplatňuje, preukázal len obmedzenú životaschopnosť a úspešnosť; uznáva, že hospodárske vzťahy medzi EÚ a cieľovými krajinami stratégie pre Strednú Áziu nezaznamenali žiadny významný rozvoj, že dosiahnutie cieľa podpory regionálnej spolupráce a integrácie medzi krajinami Strednej Ázie prostredníctvom výmeny skúseností a odovzdávania noriem zo strany EÚ sa oddialilo;
4. je presvedčený, že akýkoľvek značný pokrok v oblastiach opísaných v tomto uznesení je ešte len potrebné dosiahnuť, vyjadruje však nádej, že zúčastnené strany, a to Únia a jej členské štáty, ako aj päť krajín Strednej Ázie, sa skutočne budú snažiť dosiahnuť ciele stanovené v oficiálnych dokumentoch a zmluvách, ktoré tvoria právny základ pre bilaterálne a multilaterálne vzťahy Únie s Kazachstanom, Kirgizskom, Tadžikistanom, Turkménskom a Uzbekistanom;
5. víta preskúmanie stratégie EÚ – Stredná Ázia, ktoré vykonali ESVČ, Komisia a Rada v roku 2015; zastáva však názor, že priority a ciele by mali byť konkrétnejšie prispôbené záujmom, požiadavkám a rámcovým podmienkam partnerských štátov Strednej Ázie, so zohľadnením rozdielov medzi jednotlivými krajinami v regióne a ich špecifik, a preto by mali byť presnejšie vymedzené v individuálnych akčných plánoch krajín prispôbených jednotlivým krajinám a mali by obsahovať referenčné kritériá a ukazovatele s rozumným časovým rámcom na dokončenie s cieľom pružnejšie tieto akčné plány prispôsobiť rámcovým podmienkam v regióne, a to čo najskôr;
6. súhlasí s tým, že stratégia prijatá v roku 2007 a dlhodobé prioritné oblasti v nej stanovené (dodržiavanie ľudských práv a zásady právneho štátu, dobrá správa vecí verejných a demokratizácia, mládež a vzdelávanie, hospodársky rozvoj, obchod a investície, energetika a doprava, environmentálna udržateľnosť a voda, spoločné bezpečnostné hrozby a problémy a medzikultúrny dialóg) sú aj naďalej dôležité a potrebné na konkrétne zapojenie EÚ v regióne, a to v súlade s cieľmi stanovenými v stratégii EÚ; víta však cielenejší prístup pri preskúmaní stratégie;
7. s uspokojením berie na vedomie dost ambiciózne preskúmanie stratégie a súhlasí s Radou, ktorá región označila ako strategicky významný, a preto súhlasí s posilnením účinnej spolupráce týkajúcej sa politických, diplomatických a obchodných vzťahov a podporou skutočne demokratického prechodu; v tejto súvislosti víta 56 % zvýšenie rozvojovej pomoci EÚ pre tento región na roky 2014 – 2020 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím, ako aj jej konkrétnejšie zameranie;

Streda 13. apríla 2016

8. víta skutočnosť, že o preskúmaní sa rokovalo na ministerskom stretnutí EÚ – Stredná Ázia v Astane, 21. decembra 2015; podporuje usporiadanie samitu EÚ – Stredná Ázia na podporu cieľov EÚ v tomto regióne a riešenie otázok záujmu a spolupráce;
9. súhlasí s názorom, že by sa mal uplatňovať diferencovaný a podmienený prístup založený na stimuloch s cieľom dosiahnuť lepšie výsledky na bilaterálnej a regionálnej úrovni; je presvedčený, že regionálne programy, napr. v oblasti riadenia hraníc, boja proti drogám a obchodovaniu s nimi, dopravy a energetiky, by mali byť prispôsobené a zameriavať sa na zainteresované strany vrátane strán zo širšieho regiónu, ako sú Afganistan, Irán, Mongolsko alebo Azerbajdžan;
10. vyzýva EÚ, aby intenzívnejšie spolupracovala spôsobom ad hoc s tými krajinami Strednej Ázie, ktoré sa chcú posunúť nad rámec stratégie EÚ pre Strednú Áziu;
11. zdôrazňuje, že posilnením regionálnej spolupráce by sa zlepšila hospodárska a bezpečnostná situácia v regióne; vzhľadom na to, že Stredná Ázia má slabé medziregionálne väzby, vyzýva ESVČ a Komisiu, aby rozvíjali projekty, ktoré by posilnili takúto spoluprácu pre tie krajiny, ktoré majú záujem na posilňovaní týchto väzieb;
12. zdôrazňuje, že poskytovanie finančných prostriedkov EÚ by malo jasne vychádzať zo stimulov a z výkonnosti, zohľadňovať úspechy vo viacerých kritériách stanovených pre každú krajinu, v závislosti od merateľného pokroku, najmä v oblasti demokratizácie, prevencie korupcie a boja proti nej, slobodných a spravodlivých volieb, dodržiavania ľudských práv, ukončenia obchodovania s drogami, dodržiavania pracovných predpisov, dobrej správy vecí verejných, zásad právneho štátu, rozvoja, bezpečnosti ľudí a dobrých susedských vzťahov;
13. súhlasí s tým, že konkrétna a konštruktívna angažovanosť a prijatie demokratických reforiem a vládnych programov sa môžu považovať za ukazovatele, ktoré prispievajú k dosiahnutiu úspechov v mnohých oblastiach; vyzýva však Komisiu a ESVČ, aby svoje posúdenia zakladala na skutočnostiach zistených na mieste;
14. opakuje, že je potrebné väčšie politické zviditeľnenie EÚ v stredoázijskom regióne; naliehavo žiada EÚ a jej členské štáty, aby vystupovali jednotne, nevedli dvojstranné rokovania, ktoré často oslabujú požiadavky v oblasti dodržiavania ľudských práv, a aby podporovali súdržnosť a koordináciu zahraničnej politiky v tomto regióne a spolu zavádzali spoločné plánovanie pomoci a projektov s členskými štátmi s cieľom dosiahnuť plný účinok a synergiu; naliehavo vyzýva Radu/ESVČ/Komisiu, aby prijali konkrétny akčný plán s merateľnými referenčnými hodnotami umožňujúcimi riadne vyhodnotenie dosiahnutého pokroku v budúcnosti; víta užšie zapojenie a prevzatie zodpovednosti zo strany členských štátov z hľadiska vykonávania stratégie;
15. víta opätovné vytvorenie funkcie osobitného zástupcu EÚ (OZEÚ) pre Strednú Áziu po ročnej prestávke a očakáva, že novo vymenovaný OZEÚ významne prispieje k vykonávaniu stratégie pre krajiny Strednej Ázie a k vytváraniu vzťahov s nimi, a to tým, že zabezpečí súlad vonkajších činností Únie v regióne a bude tlmočiť stanoviská EÚ politickým vodcom a spoločnostiam v Strednej Ázii;
16. žiada OZEÚ, aby sa zameral na posilnenie demokracie, zásad právneho štátu, dobrej správy vecí verejných a dodržiavania ľudských práv a základných slobôd, podporoval regionálnu spoluprácu a uľahčoval dialóg a mierové riešenie zostávajúcich sporných otázok, rozvíjal kontakty nielen s vládami a parlamentmi, ale tiež s občianskou spoločnosťou a médiami, prispieval k predchádzaniu konfliktom a podpore regionálnej bezpečnosti a podporoval správne riadenie v oblasti životného prostredia a zmien klímy, najmä v oblasti vodných zdrojov a zdrojov uhlíkovodíkov; žiada OZEÚ, aby podával Európskemu parlamentu ústne a písomne správy o hlavných výzvach, ako sa stanovuje v článku 36 Zmluvy a v mandáte zástupcu;
17. žiada ESVČ, Komisiu a OZEÚ, aby viac zdôraznili prítomnosť EÚ v Strednej Ázii a zabezpečili lepšie zviditeľnenie EÚ v očiach obyvateľov, občianskej spoločnosti, miestnych médií, obchodných a univerzitných spoločenstiev; naliehavo vyzýva ESVČ, aby vyvíjala tichú diplomaciu zvýšenou verejnou diplomaciou;

Streda 13. apríla 2016

18. žiada ESVČ, aby pravidelne vypracovávala analýzu Strednej Ázie s prihliadnutím na rôznorodé susedstvo regiónu vrátane otázok týkajúcich sa začlenenia Afganistanu a Iránu a ponúknutia komplexného prístupu k oblasti Kaspického mora;
19. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila súčinnosť, zrozumiteľnosť a konzistentnosť opatrení prijatých medzinárodnými organizáciami, ako sú OBSE, Úrad OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC), UNHCR a Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM), ako aj rôznych vonkajších finančných nástrojov EÚ v regióne, ako sú nástroj rozvojovej spolupráce (DCI), nástroj na podporu stability a mieru (ISP), európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR) a nástroj partnerstva (PI), ako aj na zintenzívnenie spolupráce s EBOR a EIB;
20. žiada EÚ, aby spolupracovala v rámci projektov pomoci a rozvojových projektov Spojených štátov zameraných na politiky v oblasti životného prostredia, vzdelávania a zmeny klímy s cieľom zvýšiť ich účinnosť a spoločne osloviť širšiu verejnosť;
21. vyzýva na užšiu spoluprácu medzi EÚ a OBSE zameranú na Strednú Áziu, najmä pokiaľ ide o oblasti ľudských práv, demokratizácie a bezpečnosti s cieľom pripojiť sa k ich úsiliu v regióne, prípadne ho doplniť;
22. nabáda delegácie EÚ v Strednej Ázii, aby využili svoj potenciál na dosiahnutie maximálneho účinku pri prispievaní k vykonávaniu stratégie EÚ, najmä s ohľadom na podporu občianskej spoločnosti a spolupráce s ňou;
23. podporuje pokračujúcu medziparlamentnú spoluprácu a zdôrazňuje úlohu svojej stálej delegácie pre región pri monitorovaní vykonávania dohôd o partnerstve a spolupráci s krajinami tohto regiónu;

Demokratizácia, dodržiavanie ľudských práv a zásady právneho štátu

24. vyzýva Radu, ESVČ a Komisiu, aby prikladali veľký význam podpore demokracie a proaktívne sa do nej zapájali, ako aj presadzovaniu občianskych, politických a sociálnych ľudských práv vrátane sociálnych práv zakotvených v sociálnom pakte OSN, vytváraniu právneho štátu a správu vecí verejných a administratívnych opatrení v krajinách Strednej Ázie, čím sa položia základy pre bezpečnosť a stabilitu, vytvorenie otvorenej spoločnosti v dotknutých krajinách a následne poskytnutie najlepších postupov pre riešenie vonkajších aj vnútorných politických, bezpečnostných a hospodárskych problémov;
25. zdôrazňuje, že jadrom stratégie EÚ, pokiaľ ide o rozsah spolupráce plánovanej v rámci dohôd o partnerstve a spolupráci (DPS), musí byť dodržiavanie ľudských práv a demokracie, čo zahŕňa uplatňovanie ustanovení o ľudských právach a demokracii; vyjadruje poľutovanie nad tým, že právne záväzky vyplývajúce z dohôd o partnerstve a spolupráci presadzovania demokracie a zásad právneho štátu sa vo väčšine prípadov nedodrжали, s výnimkou obmedzeného a krehkého pokroku v Kirgizsku;
26. vyjadruje poľutovanie nad tým, že celkové dodržiavanie demokratických zásad, ľudských práv a základných slobôd ešte nie je dostatočné; vyjadruje poľutovanie nad tým, že situácia v oblasti dodržiavania ľudských práv je vo všeobecnosti naďalej znepokojujúca, ale napriek tomu zdôrazňuje, že v niektorých krajinách regiónu došlo k čiastočnému pozitívnemu vývoju vrátane legislatívnych reforiem, zvýšeného úsilia o zabránenie mučeniu a krokom na odstránenie detskej práce a nútenej práce;
27. zdôrazňuje pridanú hodnotu a ďalší potenciál platformy právneho štátu, ktorú koordinuje Nemecko a Francúzsko s aktívnou podporou Fínska, pri organizácii niekoľkých podujatí týkajúcich sa ústavného a správneho práva a vzdelávania sudcov; nabáda ostatné členské štáty, aby v tejto súvislosti prijali aktívnejšiu úlohu; trvá však na tom, že platforma musí byť posilnená, aby pokryla aktuálne otázky demokratizácie a ľudských práv; vyzýva na plné zapojenie občianskej spoločnosti a užšiu spoluprácu v súvislosti s touto platformou; vyzýva veľvyslanectvá EÚ a členských štátov, aby podporovali skutočne nezávislých mimovládnych partnerov;

Streda 13. apríla 2016

28. upozorňuje na nezrovnalosti medzi prijatím zákonov a ich realizáciou v praxi, čo vedie k nesprávnemu hodnoteniu pokroku; naliehavo vyzýva ESVČ/Komisiu, aby hodnotili pokrok skôr na základe reálnych praktických výsledkov, než na základe hodnotení vychádzajúcich z legislatívy alebo vyhlásení;
29. odporúča, aby EÚ prispôbila svoju politiku v oblasti ľudských práv a vonkajšie finančné nástroje tak, aby východiskovým kritériom boli konzistentné dlhodobé demokratické reformy;
30. dôrazne odsudzuje pokračujúce prenasledovanie obhajcov ľudských práv, novinárov a opozičných politických osobností v Turkménsku, Uzbekistane, Tadžikistane, Kazachstane a v Kirgizsku, a vyzýva ESVČ, aby zasiahla všetkými prostriedkami, ktoré má k dispozícii, a aby rýchlo konala na ich obranu;
31. odsudzuje prenasledovanie predstaviteľov opozície v exile niektorými zo stredoázijských režimov vrátane vrážd a zneužívania postupov vydávania prostredníctvom Interpolu; naliehavo vyzýva členské štáty, aby im poskytli lepšiu ochranu a aby zabránili ich deportácii v súlade so zásadou nevyhostenia, ktorá zakazuje vydanie skutočných obetí prenasledovania ich prenasledovateľovi;
32. v tejto súvislosti naliehavo vyzýva ESVČ, aby otvorene odsúdila represívne kroky režimov v Strednej Ázii v mene zachovania verejnej bezpečnosti, pričom je potrebné uznať legitímne bezpečnostné záujmy;
33. vyzýva Radu, ESVČ a Komisiu, aby v priebehu ďalšieho rozvoja vzťahov naliehali na partnerov zo Strednej Ázie, aby čo najskôr ratifikovali Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu, a prijali a začali vykonávať základné normy a iné pravidlá MOP, ktoré doteraz neuplatňujú;
34. chápe riziko pre bezpečnosť, ktoré predstavuje návrat zahraničných bojovníkov, ktorí odišli, aby bojovali po boku Dá'iš, ale vyjadruje hlboké znepokojenie nad silnejúcim trendom tvrdých zásahov proti občianskej spoločnosti pod zámienkou bezpečnosti a stability, čo v žiadnom prípade nepovažuje za primeranú odpoveď na túto hrozbu, a to aj prostredníctvom pochybných obvinení z teroristickej činnosti či vágnych obvinení z podnecovania sociálnej nenávisťi, prijatia takzvaných zákonov o zahraničných agentoch, ktoré stigmatizujú a obmedzujú činnosť legitímnych mimovládnych organizácií so zahraničným financovaním, a zvýšeného využívania sledovania, dozoru, cenzúry a filtračných technológií; pripomína partnerským krajinám, že v plne fungujúcej demokracii sa musí dodržiavať sloboda prejavu a pluralita médií; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že potlačenie slobodného vyjadrenia názoru v žiadnom prípade neprispieva k trvalej vnútornej stabilite; zdôrazňuje, že príslušné nástroje EÚ, ako je usporadúvanie pravidelných seminárov s verejnosťou a zintenzívnenie výmen, by mali prispievať k posilneniu postavenia verejnosti, že mnohé z týchto komunít sa v súčasnosti viac spoliehajú na vzťahy medzi skupinami a klanmi alebo sieťami, ktoré sú riadené vládnuou elitou;
35. vyzýva krajiny tohto regiónu, aby nevníмали prítomnosť medzinárodných mimovládnych organizácií ako hrozbu, ale ako prínos pre spoločnosť, a umožnili im úplný prístup do väzenských zariadení s cieľom zlepšiť transparentnosť vymáhania sankcií, najmä vo vzťahu k spolupráci so všetkými agentúrami OSN a Medzinárodným Červeným krížom;
36. vyjadruje znepokojenie nad rastúcim počtom právnych predpisov v krajinách tohto regiónu, ktoré obmedzujú slobodu médií, slobodu prejavu a slobodu zhromažďovania a združovania a sú zamerané na financovanie občianskej spoločnosti („zákony o zahraničných agentoch“) a komunitu LGBTI (tzv. „zákony o propagovaní LGBTI“); v tejto súvislosti sa domnieva, že okrem podpory slobody uvedenej vyššie musí EÚ ako prioritu stanoviť aj podporu slobody náboženského vyznania a presvedčenia a práv žien, maloletých a menších;
37. vyzýva orgány, aby vyvíjali ďalšie úsilie na ochranu etnických a náboženských menších a osôb LGBTI v stredoázijských spoločnostiach, na zastavenie diskriminácie voči nim a na presadzovanie práv zraniteľných osôb, najmä osôb so zdravotným postihnutím;

Streda 13. apríla 2016

38. pripomína, že ochrana a podpora práv dieťaťa je jedným z hlavných cieľov EÚ, a vyzýva orgány, aby podporili jeho uplatňovanie v súlade s medzinárodným právom a normami, najmä v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa;

39. víta nadviazanie dialógov o ľudských právach so všetkými piatimi krajinami Strednej Ázie; poukazuje však na nedostatok transparentnosti tohto procesu a vyzýva PK/VP, aby prehodnotila úlohu, mandát, ciele a pokračovanie dialógov o dodržiavaní ľudských práv s krajinami tohto regiónu, a najmä aby sa zapojili všetky zainteresované subjekty vrátane reformistických islamských politických hnutí, ktoré sú protikladom extrémizmu, a aby sa zaviedli mechanizmy na systematické monitorovanie dodržiavania ľudských práv, ako aj a alternatívne plány na zlepšenie účinnosti týchto mechanizmov, ak sa odhalia závažné nedostatky; konštatuje, že dialógy o ľudských právach sú dôležitými nástrojmi spolupráce zo strany EÚ s krajinami Strednej Ázie a umožňujú realizovať inteligentné stratégie, a preto by sa mali zodpovedajúcim spôsobom využívať; žiada, aby tieto dialógy boli súčasťou komplexnej spolupráce pri riešení otázok ľudských práv v tomto regióne; vyzýva v tejto súvislosti, aby sa otázkam ľudských práv venovala pozornosť na všetkých úrovniach vrátane úrovne hláv štátov alebo predsedov vlád; naliehavo vyzýva EÚ, aby jednotlivé konkrétne prípady prediskutovala súdržne a verejne;

40. zdôrazňuje význam mechanizmu všeobecného pravidelného preskúmania Rady OSN pre ľudské práva s cieľom výrazne realizovať opatrenia v oblasti ochrany ľudských práv, demokratizácie a zásad právneho štátu v Turkménsku, Uzbekistane, Tadžikistane, Kazachstane a Kirgizsku;

41. pripomína stredoázijským vládam ich záväzky v rámci ľudského rozmeru OBSE;

42. víta vyhlásenie generálneho tajomníka OSN Pan Ki-Muna, v ktorom počas svojej návštevy regiónu v júni 2015 varoval pred zmenšujúcim sa demokratickým priestorom;

43. konštatuje, že medzi akciami EÚ a USA v Strednej Ázii nie je prakticky žiadna koordinácia; podporuje vybudovanie praktickejších väzieb spolupráce; je presvedčený, že jednotná akcia môže byť prospešná, najmä v takých oblastiach, ako je bezpečnosť ľudí a podpora ľudských práv;

Práva žien a rodová rovnosť

44. je si vedomý toho, že zatiaľ čo Uzbekistan, Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan a Turkménsko narážajú pri svojej snahe o dosiahnutie pokroku v oblasti ľudských práv na individuálne problémy, tento región má spoločné problémy, ktoré sa týkajú sa riešenia otázky práv žien a rodovej rovnosti a presadzovania týchto hodnôt;

45. poznamenáva, že napriek tomu, že všetkých päť stredoázijských krajín ratifikovalo Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW), ich kultúra zostáva patriarchálna s dominanciou mužov, stále existujú výrazné nerovnosti medzi ženami a mužmi v mnohých oblastiach vrátane prístupu k vyššiemu vzdelávaniu, k častiam trhu práce a k právnej ochrane a právam a násilie páchané na ženách je aj naďalej bežne rozšírené v mnohých častiach Strednej Ázie a má mnoho podôb vrátane domáceho násillia, únosov neviest, obchodovania s ľuďmi, manželstiev maloletých a fyzického zneužívania; vyzýva týchto päť krajín, aby v plnej miere vykonávali Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien; opakuje, že podpora, ktorú EÚ poskytuje, musí zahŕňať konkrétne opatrenia na odstránenie diskriminácie voči ženám;

46. konštatuje, že ženy zohrávajú plnú a dôležitú úlohu v poľnohospodárskej výrobe a poľnohospodárskych činnostiach v celej Strednej Ázii, pričom priemerný podiel žien zamestnaných v poľnohospodárskom sektore je na úrovni 58 % ⁽¹⁾; vyzýva všetky krajiny Strednej Ázie, aby nabádali na zamestnanosť žien a podnikanie žien, najmä vo vidieckych oblastiach; požaduje presadzovanie a monitorovanie hospodárskych a sociálnych práv a posilňovania postavenia dievčat a žien, a to ako kľúčový cieľ vzťahov EÚ s týmto regiónom;

⁽¹⁾ Štatistiky Svetovej banky za rok 2012.

Streda 13. apríla 2016

47. berie na vedomie kroky prijaté jednotlivými krajinami Strednej Ázie na zlepšenie rodovej rovnosti, ako sú zmeny v článkoch 154 a 155 kirgizského trestného zákonníka, ktoré nadobudli účinnosť vo februári 2014, a sprísnený trest za bežnú praktiku únosov neviest; konštatuje však, že ochrana práv žien a podpora rodovej rovnosti v celom regióne je ešte stále výzvou; žiada Komisiu, aby ja naďalej podporovala krajiny Strednej Ázie v rozvoji ich programov v oblasti práv žien s cieľom rozvíjať a dosiahnuť rodovú rovnosť a zabezpečiť, aby všetci vrátane najzraniteľnejších členov spoločnosti mali v plnej miere zaručené ľudské práva;

48. víta stratégiu rodovej rovnosti Kazachstanu a 45 politických, sociálnych a hospodárskych opatrení, ktoré sú v nej obsiahnuté; žiada Komisiu, aby ja naďalej podporovala krajiny Strednej Ázie v rozvoji ich programov v oblasti práv žien, a požaduje účinnejšie vykonávanie tejto stratégie; vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným zastúpením žien v kazašských verejných orgánoch napriek tomu, že zákon požaduje ich 30 % zastúpenie v politických inštitúciách;

49. žiada ESVČ, aby v rámci preskúmania svojej stratégie pre Strednú Áziu a v súlade so svojimi prioritami na obdobie 2016 – 2020 a pokrokom, ktorý sa už v stredoázijských krajinách dosiahol, vypracovala komplexný akčný plán v oblasti rodovej rovnosti s konkrétnymi opatreniami na zlepšenie práv a životných podmienok žien; domnieva sa, že každá krajina Strednej Ázie by sa mala podporovať, aby prijala právne predpisy, ktoré výslovne zakazujú všetky formy násillia a diskriminácie voči ženám vrátane sexuálneho, fyzického, fyziologického a ekonomického zneužívania a zabraňovania toho, aby obeť mohli pracovať alebo mali prístup k bankovým účtom, kreditným kartám alebo preprave, okrem iných izolačných taktík; poukazuje na to, že finančné zabezpečenie je základným predpokladom toho, aby sa obeť domáceho násillia vyslobodila a nebola ďalej zneužívaná; vyzýva stredoázijské krajiny, aby zaobchádzali s násillím voči ženám ako s trestným činom a aby riadne vyšetrovali všetky oznámené prípady a zaviedli opatrenia na zaručenie ochrany, podpory a prístupu k spravodlivosti pre obeť spolu s mechanizmami na zabezpečenie presadzovania práva; poznamenáva, že odvetvie sprostredkovania sobášov je v Strednej Ázii pomerne významné, a žiada, aby krajiny v tomto regióne zväzili reguláciu týchto sprostredkovateľských agentúr v záujme najlepšej ochrany zraniteľných žien pred využívaním; vyzýva krajiny Strednej Ázie, aby organizovali vzdelávacie kampane o práve na život bez násillia a iniciatívy na zvyšovanie povedomia celej spoločnosti, a najmä náboženských lídrov, o absolútne nevyhnutnej potrebe získania súhlasu oboch strán svadobného obradu;

50. poznamenáva, že existujú rozdiely medzi zákonom a skutočnosťou a že zatiaľ čo niektoré krajiny majú právne predpisy zaručujúce rovnaké práva so zreteľom na rozdelenie majetku, stále existuje diskriminácia v prospech mužských dedičov; je znepokojený skutočnosťou, že nedostatočná právna registrácia manželstiev v Tadžikistane ponecháva ženy v mimoriadne zraniteľnej pozícii po rozvoze, keďže z prieskumu OBSE vyplýva, že z tohto dôvodu je 80 % žien v prípade rozvozu odopierané právo na majetok a finančnú podporu detí;

51. naliehavo vyzýva EÚ, aby podporila organizácie občianskej spoločnosti, ktorých činnosť sa zameriava na obranu ľudských práv a podporu rodovej rovnosti v krajinách Strednej Ázie, a aby aktívne spolupracovala s medzinárodnými organizáciami pôsobiacimi v oblasti rodovej rovnosti, napríklad s MOP, OECD a OSN, s cieľom vytvoriť synergie slúžiace na posilnenie postavenia žien;

52. konštatuje, že pokiaľ ide o ministerské pozície, je zastúpenie žien veľmi nízke, pričom v Kirgizsku bolo zastúpenie žien v roku 2015 na týchto pozíciách 15 % a v Turkménsku 5,7 %⁽¹⁾; nabáda stredoázijské krajiny a Komisiu, aby sa zamerali aj na zapojenie žien do rozhodovania, a to najmä v oblasti politiky, a odporúča, aby sa zaviedol systém kvót na podporu účasti žien, predovšetkým ako kandidátok na úradnícke pozície;

53. vyzýva stredoázijské krajiny, aby presadzovali rovnaký prístup k informačným a komunikačným technológiám s cieľom zaistiť potenciál žien stimulovať rast v miestnych hospodárstvach a v celosvetovom hospodárstve;

⁽¹⁾ Štatistika Svetovej banky za obdobie piatich rokov 2011 – 2015.

Streda 13. apríla 2016

54. odporúča, aby boli pracovníci v oblasti súdnictva oboznámení s rodovými otázkami a vzdelávali sa v tejto oblasti, a upozorňuje na nevyhnutnosť trestania osôb, ktoré páchajú rodovo motivované násilie;

55. zdôrazňuje potrebu organizovať kurzy odbornej prípravy týkajúce sa násilia voči ženám a obchodovania s ľuďmi pre príslušníkov orgánov presadzovania práva, prokurátorov a pracovníkov súdov a zriadiť dostupné strediská a útulky, ktoré obetiam ponúknu psychologickú a právnu podporu;

56. zdôrazňuje dôležitosť riadneho financovania tých inštitúcií a orgánov, ktoré sú zodpovedné za vykonávanie politík v oblasti rodovej rovnosti, a zabezpečenia nezávislosti a financovania pre organizácie občianskej spoločnosti, ktoré sa zasadzujú za práva žien;

Vzdelávanie a mládež – medziľudské kontakty

57. zdôrazňuje, že vzdelávanie je jednou z kľúčových oblastí dlhodobej činnosti EÚ v strednej Ázii; považuje vzdelávanie za kľúčový pilier integrácie a katalyzátor demokratického, hospodárskeho a sociálneho rozvoja pre všetky krajiny Strednej Ázie; podporuje prácu, ktorú vykonala Stredoázijská platforma pre vzdelávanie prostredníctvom vzdelávacích a inštitucionálnych programov, poskytovania technickej podpory a dialógu prostredníctvom seminárov (ako napríklad Biškek 2014); víta v tejto súvislosti iniciatívu Lotyšska usporiadať 1. stretnutie ministrov krajín EÚ a Strednej Ázie na ministerskej úrovni o vzdelávaní a záväzok Lotyšska a Poľska viesť regionálny program pre vzdelávanie, a to po dlhodobej neochote niektorých členských štátov v tejto oblasti, ktorá bola sklamaním; vyzýva Úniu a jej členské štáty, aby aktívne prispievali k realizácii príslušných cieľov vytýčených počas lotyšského predsedníctva v prvej polovici roka 2015; investície do inkluzívneho a kvalitného vzdelávania považuje za najlepší spôsob, ako postupne zlepšiť sociálno-ekonomickú situáciu regiónu;

58. nabáda Komisiu, aby riešila zistené nedostatky iniciatívy EÚ a strednej Ázie v oblasti vzdelávania, ako je spravodlivý prístup vzdelávaniu, problémy týkajúce sa „úniku mozgov“ a odborná príprava najzraniteľnejších skupín, ako sú dievčatá, deti so zdravotným postihnutím a deti patriace k menšinám;

59. naliehavo vyzýva EÚ, aby venovala viac pozornosti podpore kvalitného vzdelávania mládeže v krajinách Strednej Ázie vzhľadom na pozitívny vplyv v oblasti sociálneho začleňovania, sociálnej súdržnosti a stability a budovania udržateľných demokratických spoločností a ako najlepšej prevenciou proti násilnému extrémizmu a radikalizácii mladých v regióne, považuje to za prioritu vzhľadom na demografickú výzvu, keďže 25 – 35 % obyvateľstva tvorí mládež vo veku do 14 rokov; žiada, aby sa venovala väčšiu pozornosť cezhraničným projektom medzikultúrneho zmierenia a rozvoja v údolí Fergana;

60. víta nárast počtu detí zapísaných do škôl na primárnej aj sekundárnej úrovni, pričom zdôrazňuje, že je dôležité pokračovať na tejto ceste; víta skutočnosť, že približne rovnaký počet žien a mužov dokončí základnú a strednú školu; zdôrazňuje význam žien, ktoré majú prístup k odbornému vzdelávaniu a vysokoškolskému vzdelaniu, najmä v Uzbekistane a Tadžikistane, kde ešte stále existuje značný rozdiel medzi počtom žien a mužov zapísaných do terciárneho vzdelávania;

61. poukazuje na význam prístupu žien k odbornému a univerzitnému vzdelávaniu vrátane väčšej miery zastúpenia v oblastiach vedy a techniky a naliehavo vyzýva OZEÚ, aby podporoval stimuly v tejto oblasti; domnieva sa, že EÚ by mala zintenzívniť svoje opatrenia v tejto oblasti, napríklad organizovaním odbornej prípravy učiteľov a dodávaním učebných materiálov; požaduje, aby sa prijali opatrenia na modernizáciu sektora verejného vzdelávania, podporu medzinárodných akademických výmen a umožnenie ženám zúčastňovať sa na nich za rovnakých podmienok; domnieva sa, že pre odborníkov v oblasti vzdelávania by sa mali vytvoriť školenia v oblasti rodovej rovnosti;

62. domnieva sa, že pozitívna úloha EÚ v regióne by sa mala podporiť prostredníctvom vzdelávania a kontaktov medzi ľuďmi; pripomína význam medzinárodných výmenných programov EÚ, ako je Erasmus +, Erasmus Mundus a Erasmus Tempus pri presadzovaní pozitívnej mobility a medzikultúrneho dialógu medzi EÚ a Strednou Áziou a pri poskytovaní

Streda 13. apríla 2016

príležitostí pre študentov využívajúcich tieto programy, a teda zblížovania týchto dvoch kultúr; oceňuje skutočnosť, že EÚ vyčlenila z rozpočtu 115 miliónov EUR na program Erasmus + zameraný na spoluprácu v oblasti vzdelávania v regióne; vyzýva všetky zainteresované strany na úrovni EÚ, ako aj v členských štátoch EÚ, aby zhodnotili a posilnili existujúce mechanizmy študijných/štipendijných programov a výmeny mladých odborníkov medzi EÚ a stredoázijským regiónom, a to najmä v oblasti technológií a aplikovaných vied;

63. víta skutočnosť, že všetkých päť krajín Strednej Ázie pozorne sledovalo bolonský proces a zaviedlo v posledných rokoch mnoho vnútroštátnych reforiem;

64. vyzýva Komisiu, aby podporovala účasť vedcov, ústavov a podnikov z regiónu Strednej Ázie na spoločných výskumných a inovačných projektoch financovaných v rámci programu Horizont 2020;

Hospodárska integrácia, obchod a trvalo udržateľný rozvoj

65. pripomína spoločné črty vyplývajúce z dávnejšej histórie, ako boli napr. hodvábne cesty, kolonizácia turkickými kmeňmi a prijatie islamu; konštatuje tiež, že päť krajín tohto regiónu dosiahlo rôznu stupeň rozvoja, napr.: Kazachstan sa pomaly stáva kľúčovým hráčom v regióne, ktorého vzťahy s EÚ sa neustále rozvíjajú; Kirgizsko a Tadžikistan sú oveľa chudobnejšie, sú to však relatívne otvorené krajiny s určitou mierou zapojenia občianskej spoločnosti; EÚ tiež zintenzívňuje vzťahy s Uzbekistanom, ale Turkménsko ostáva najzavretejšou krajinou v regióne, pričom v ňom vôbec nefunguje nezávislá občianska spoločnosť;

66. upozorňuje na skutočnosť, že región je typický aj značnou rozmanitosťou, a to nielen z hľadiska prírodných zdrojov, ako sú fosilné palivá a orná pôda, ale vďaka tomu čiastočne aj súčasnou úrovňou ľudského a hospodárskeho rozvoja krajín; zdôrazňuje, že je dôležité zohľadniť na jednej strane kultúrne rozdiely v rámci regiónu a na druhej strane vzájomné súvislosti medzi krajinami;

67. uznáva možný pozitívny vplyv nového impulzu v hospodárskej spolupráci medzi EÚ a Strednou Áziou na modernizáciu a demokratizáciu v regióne;

68. domnieva sa, že hospodárska diverzifikácia v regióne predstavuje pridanú hodnotu, pokiaľ ide o regionálny rozvoj, stabilitu a bezpečnosť, berúc do úvahy sociálnu, hospodársku a environmentálnu rovnováhu; považuje za nevyhnutné modernizovať a rozvíjať udržateľnú domácu dopravnú a energetickú infraštruktúru, najmä vo vidieckych oblastiach, zlepšovať prístup k vysokorychlostnému internetu a uľahčovať rozvoj medziregionálnej prepojenosti; zastáva názor, že obnova životného prostredia a trvalo udržateľný rozvoj by mali mať rovnakú prioritu v kontexte rozvoja regiónu, a zdôrazňuje význam obchodu pri presadzovaní oboch týchto cieľov; vyslovuje sa za zvýšenie podpory EÚ pre riadenie zdrojov v stredoázijských krajinách a nabádanie na cezhraničnú spoluprácu medzi nimi;

69. vyjadruje znepokojenie nad chýbajúcim sociálno-ekonomickým rozvojom, ktorý stagnuje a je nerovnomerný, nad chýbajúcou transparentnosťou v štáte a z toho vyplývajúcou korupciou, slabou správou vecí verejných a slabým inštitucionálnym rámcom, nerešpektovaním zásad právneho štátu a nízkou účasťou občianskej spoločnosti, podporou klientelizmu a prehlbujúcim sa problémom korupcie a nad nedostatočnou efektívnosťou štátu;

70. zdôrazňuje rastúci význam obchodných vzťahov medzi EÚ a Strednou Áziou, keďže EÚ je v súčasnosti hlavným obchodným partnerom v regióne; zdôrazňuje, že je potrebné, aby EÚ prehĺbila obchodné a investičné vzťahy so stredoázijskými krajinami; poukazuje v tejto súvislosti na to, že je potrebné, aby krajiny Strednej Ázie posilnili svoje úsilie v boji proti korupcii a pri presadzovaní stabilného prostredia s cieľom prilákať zahraničné investície;

Streda 13. apríla 2016

71. zastáva názor, že hospodárske a obchodné vzťahy s krajinami Strednej Ázie by sa mali rozvíjať spolu so zásadami právneho štátu, demokracie, dodržiavania ľudských práv a základných slobôd a nikdy nie na ich úkor; pripomína preto dôležitosť uplatňovania ustanovení uvedených v príslušných doložkách obchodných dohôd uzatvorených s EÚ, ak druhá zmluvná strana porušuje ľudské práva;

72. poukazuje na to, že inkluzívny a udržateľný hospodársky rozvoj je jedným z kľúčových priorít stratégie; zdôrazňuje, že je potrebné, aby krajiny Strednej Ázie podporovali aktívne politiky zamerané na znižovanie chudoby a boj proti sociálnemu vylúčeniu; konštatuje, že na región má hlboký negatívny vplyv spomalenie hospodárskeho rastu v Rusku a Číne, ako aj pretrvávajúce geopolitické napätie a konflikt na Ukrajine; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že zhoršujúce sa hospodárske trendy vyplývajúce zo znižovania cien komodít, devalvácie rubľa a poklesu remitencií migrantov v Rusku, z ktorých sa mnohí teraz vracajú domov ako nezamestnaní, predstavujú v regióne vážne sociálno-ekonomické problémy; konštatuje, že vzhľadom na tieto skutočnosti sa očakáva, že miera rastu v regióne po roku - 2014 bude približne na polovičnej úrovni priemernej hodnoty predošlých desiatich rokov;

73. naliehavo vyzýva Komisiu na vytvorenie programov umožňujúcich sociálne začlenenie a zamestnanosť návratilcov zo zahraničia a silnejší dialóg o migrácii a mobilite;

74. zdôrazňuje, že je potrebná stratégia EÚ – Stredná Ázia, ktorá nebude založená na geostrategických záujmoch, ale ktorej účelom bude rozvíjať participatívnu a demokratickú spoločnosť charakterizovanú slobodou združovania pre odborové zväzy, ako aj aktívnu občiansku spoločnosť a podporovať rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien, najmä vo vidieckych oblastiach;

75. zdôrazňuje, že napriek rýchlemu hospodárskemu rastu v posledných rokoch je v regióne vysoká miera chudoby, veľká nevyrovnanosť v oblasti príjmov a klesajúca priemerná dĺžka života, najmä vo vidieckych oblastiach, v ktorých žije 80 – 90 % obyvateľstva; zdôrazňuje, že v dôsledku procesu privatizácie v období hospodárskej transformácie horské oblasti značne zaostávajú; zdôrazňuje, že v týchto oblastiach sú postihnuté najmä ženy, pretože mnohí muži odišli do miest hľadať prácu a ženám prenechali celú zodpovednosť za poľnohospodársku činnosť a rodinu;

76. zdôrazňuje, že je dôležité, aby stratégia bola súlade s globálnymi záväzkami, najmä s Agendou pre trvalo udržateľný rozvoj do roku 2030 prijatou 25. septembra 2015 na samite OSN o udržateľnom rozvoji;

77. nabáda na zohľadnenie cieľov trvalo udržateľného rozvoja v rozvojovej agende EÚ v regióne; opakuje, že dôsledkom zohľadnenia cieľov trvalo udržateľného rozvoja bude komplexnejší udržateľný rozvoj regiónu Strednej Ázie;

78. zdôrazňuje, že je dôležité, aby EÚ využila príležitosť a spolupracovala na rozvoji v záujme podpory rešpektovania ľudských práv a plnenia cieľov trvalo udržateľného rozvoja, a dosiahla tak vo všetkých krajinách regiónu zvýšenie obchodných výmen a investícií a posilnenie úlohy a činnosti sociálnych partnerov ako predstaviteľov občianskej spoločnosti;

79. domnieva sa, že rozvojová pomoc by sa mala vyplácať len v krajinách, ktoré majú skutočný záujem o zmiernenie chudoby, rovnoprávny a udržateľný sociálno-ekonomický pokrok a dodržiavanie ľudských práv, a že tieto krajiny musia preukázať, že majú účinné protikorupčné politiky, a umožniť EÚ monitorovať zodpovedajúce úsilie; v tejto súvislosti spochybňuje odôvodnenie nákladovej efektívnosti pomoci udelenej Turkmenistanu a Uzbekistanu; žiada, aby sa táto politika preskúmala, ak by prišlo k zlepšeniu; vyzýva PK/VP, aby pomáhala pri podpore pokroku v tejto oblasti; vyjadruje poľutovanie nad tým, že absorpčná kapacita pomoci je vzhľadom na vysokú úroveň korupcie a neefektívnu byrokráciu veľmi nízka a jej pozitívne dôsledky sú veľmi obmedzené;

Streda 13. apríla 2016

80. konštatuje, že súčasné preskúmanie bolo úmyselne vylúčené z programovania na roky 2014 – 2020, pokiaľ ide o nástroj rozvojovej spolupráce pre strednú Áziu, ktorý bol ukončený v roku 2014, s cieľom vylúčiť akúkoľvek zámenu alebo zdvojenie a zároveň zachovať súdržnosť opatrení EÚ v regióne;
81. žiada, aby sa rozvojová pomoc zameriavala na rozvoj vidieka a trvalo udržateľné poľnohospodárstvo, najmä s cieľom zaistiť, aby nebolo poľnohospodárstvo závislé od monokultúr, ako je pestovanie bavlny;
82. vyzýva EÚ, aby monitorovala účinnosť svojej technickej a finančnej pomoci určenej na reformu verejného sektora v krajinách Strednej Ázie;
83. vyzýva, aby sa v regióne zabezpečila koordinácia medzi rozvojovými politikami EÚ a činnosťami členských štátov; vyzýva na úzku spoluprácu s USA, pokiaľ ide o rozvojovú politiku, v rámci nášho partnerstva v oblasti trvalo udržateľného rozvoja; žiada tiež spoluprácu s Čínou a Ruskom pri rozvíjaní regiónu Strednej Ázie;
84. berie do úvahy asertivitu Číny v regióne a zmenu jej úlohy z vonkajšieho obchodného partnera na regionálneho prostredníka pre správu hospodárskych záležitostí vrátane regionálneho poskytovania kolektívnych výrobkov;
85. verí, že synergie medzi Európskym fondom pre strategické investície (EFSD) a čínskou iniciatívou „Jedno pásmo, jedna cesta“ budú dôležitým nástrojom na dosiahnutie hospodárskeho a sociálneho rozvoja v tomto regióne;
86. konštatuje tiež, že dve krajiny, konkrétne Kazachstan a Kirgizsko, vstúpili do novej Euroázijskej hospodárskej únie iniciovanej Ruskom;
87. žiada, aby EÚ úzko spolupracovala s fondmi a agentúrami OSN, ako aj so Svetovou bankou;
88. berie na vedomie pokračujúcu sektorovú rozpočtovú podporu v Kirgizsku a Tadžikistane a vyzýva Komisiu a ESVČ, aby vymedzili a uplatňovali pevne stanovené a objektívne overiteľné podmienky, najmä pre akékoľvek pokračujúce programy rozpočtovej podpory zdôrazňuje však, že ju musia sprevádzať prísnejšie kritériá vrátane silnej reformnej agendy a účinných opatrení v oblasti boja proti korupcii; poukazuje na to, že rozpočtová podpora EÚ by sa nemala používať na priame financovanie základných verejných služieb (ako sú základné a stredné vzdelávanie, základná zdravotná starostlivosť, základná infraštruktúra), za ktoré sú primárne zodpovedné vnútroštátne orgány; domnieva sa, že pomoc EÚ mala by sa skôr viazať na výkon orgánov v tejto súvislosti a mala by podporovať rozvoj vyspelých verejných služieb, ako sú výskum, inovácie, vysokoškolské vzdelanie, inovačné infraštruktúry atď.;
89. víta zvýšenie makrofinančnej pomoci a požaduje využitie príslušného nástroja na základe prísnych kritérií nákladov a prínosov a podrobných posúdení vplyvu, ktoré sa zamerajú na účinky presahovania; berúc do úvahy najdôležitejšie aspekty správ o pokroku stratégie zdôrazňuje význam zapojenia členských štátov do poskytovania pomoci EÚ s cieľom dosiahnuť väčší vplyv a zlepšiť výsledky;
90. víta žiadosť Kirgizska o uplatňovanie ustanovení VSP+ a dúfa, že Tadžikistan a Uzbekistan budú tento príklad nasledovať;
91. považuje za dôležité, aby všetky krajiny Strednej Ázie dodržiavali pravidlá Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a vstúpili do WTO;

Streda 13. apríla 2016

92. v súlade so zisteniami OECD uznáva osobitný význam programov obchodného prepojenia (business linkage programmes – BLP) priamych zahraničných investícií (PZI) s MSP ako nástroja na diverzifikáciu a maximalizovanie účinku presahovania investícií, čo stredoázijským krajinám umožní užšie previazať PZI so svojimi domácimi hospodárstvami a posilniť svoju konkurencieschopnosť a zároveň im umožní získať prístup k medzinárodným trhom, financiam, technológiám a riadiacim schopnostiam; v tejto súvislosti vyzýva vlády stredoázijských štátov, aby tieto programy iniciovali a zvýšili zapojenie zainteresovaných strán do už existujúcich programov obchodného prepojenia; poukazuje na to, že na zabezpečenie toho, aby miestna výroba spĺňala medzinárodné normy kvality, treba zaviesť doplnkové opatrenia, napríklad ponúkanie programov odbornej prípravy, ktoré malým a stredným podnikom pomáhajú zlepšovať zručnosti svojich zamestnancov alebo im pomáhajú pri prijímaní medzinárodne uznávaných noriem kvality;

93. zdôrazňuje, že pre trvalo udržateľný hospodársky rozvoj v regióne je nesmierne dôležité prehlbovanie regionálnej integrácie, rozširovanie obchodu medzi regiónmi, zameranie sa na dopravné siete a logistické služby a zlepšovanie podnikateľského prostredia a legislatívneho a regulačného rámca, najmä v prípade MSP;

94. pripomína, že v regióne Strednej Ázie je veľký výskyt prípadov infekčnej tuberkulózy; zdôrazňuje, že je dôležité pokračovať v poskytovaní liečby tuberkulózy v rýchlo sa rozvíjajúcich krajinách, ktoré už nedostávajú bilaterálnu pomoc EÚ, vzhľadom na to, že v prípade určitých vírusov tuberkulózy sa voči liekom vyvinula odolnosť;

Energetika, životné prostredie, voda a doprava

95. zdôrazňuje potreby intenzívnejšieho dialógu o rozvoji infraštruktúry vrátane energetických a dopravných sietí, ako aj veľkokapacitného internetového pripojenia;

96. uznáva, že spolupráca v oblasti energetiky je prioritou vo vzťahoch medzi EÚ a Strednou Áziou; považuje región za ďalší potenciálny zdroj energetickej bezpečnosti pre EÚ, a to najmä pokiaľ ide o potenciál zvýšenej spolupráce s Kazachstanom a Turkménskom; pripomína, že je dôležité, aby mala EÚ bezpečné, stabilné a cenovo dostupné dodávky, v súlade s energetickou úniou a tiež s ohľadom na ich význam pre celkovú bezpečnosť Únie; zdôrazňuje preto, že je potrebné, aby boli dodávky energie a diverzifikácia kľúčovým prvkom stratégie EÚ – Ázia, a vyzýva EÚ, aby zvýšila svoje úsilie o integráciu trhu s energiou, ktorá je v záujme všetkých strán, pretože umožní diverzifikovať energetiku; v tejto súvislosti žiada o zdvojnásobenie úsilia o dosiahnutie cieľa rozšírenia Južného koridoru do Strednej Ázie a Transkaspického plynovodu; zdôrazňuje však, že dohody a dialógy v oblasti energetiky sa musia spájať s dôraznými prvkami v oblasti ľudských práv;

97. berie na vedomie podporu EÚ pre energetické projekty, ktoré by mohli rozšíriť Južný koridor zemného plynu, a to aj prostredníctvom transkaspických a prípadne iránskych trás; vyzýva však EÚ, aby vypracovala kompletnú štúdiu uskutočniteľnosti takých projektov vrátane hodnotenia vplyvov na životné prostredie a sociálnych vplyvov;

98. podporuje propagáciu zo strany EÚ v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti a integrácie energetických trhov v Strednej Ázii so susednými krajinami, ako aj s EÚ;

99. opakovane zdôrazňuje svoj názor, že opätovné investície výnosov z prírodných zdrojov sú zásadné pre udržateľný sociálno-ekonomický rozvoj;

100. podporuje lepšiu koordináciu a posilnené úsilie v rámci kľúčovej regionálnej platformy v oblasti využívania vodných zdrojov a životného prostredia, ktorú vedú Taliansko a Rumunsko;

101. zasadzuje sa o posilnenie proaktívnej úlohy EÚ, pokiaľ ide o ekologicky udržateľný rozvoj, a v tejto súvislosti zdôrazňuje význam dodržania zásady environmentálnej udržateľnosti pri ťažbe a spracovaní prírodných zdrojov v regióne, ktorú presadzuje iniciatíva pre transparentnosť v ťažobnom priemysle (EITI); konštatuje, že v tomto regióne spĺňajú podmienky EITI iba Kazachstan a Kirgizsko, zatiaľ čo Tadžikistanu bol v roku 2015 dočasne pozastavený status kandidátskej krajiny;

Streda 13. apríla 2016

102. so znepokojením konštatuje, že okrem zvyšovania vplyvov zmeny klímy stále pretrvávajú mnohé alarmujúce ekologické problémy zdedené z obdobia Sovietskeho zväzu, napríklad tie, ktoré sa týkajú nekontrolovanej a pokračujúcej jadrovej kontaminácie v posledných desaťročiach, ako aj naliehavých opatrení na vyčistenie lokalít jadrových skúšok, priemyselných a banských činností, neudržateľného využívania prírodných zdrojov, znehodnocovania pôdy a ekosystému, dezertifikácie, znečisťovania ovzdušia a predovšetkým pokračujúceho katastrofálneho hospodárenia s vodnými zdrojmi; naliehavo vyzýva Komisiu, aby v tejto súvislosti zintenzívnila technickú pomoc, pomohla pri mobilizácii zdrojov a poskytla európske know-how a najlepšie postupy v záujme riešenia týchto problémov;

103. naliehavo vyzýva EÚ, aby aj naďalej poskytovala finančnú a technickú pomoc pri riešení zdravotných, humanitárnych, ekologických, hospodárskych a osvetových problémov súvisiacich s následkami jadrových skúšok ZSSR v minulosti v jadrovom testovacom mieste Semipalatinsk (SNTS) na severovýchode Kazachstanu neďaleko mesta Semej, predtým známeho ako Semipalatinsk;

104. víta a podporuje ďalšie úsilie v oblasti prispôsobovania sa zmene klímy a odolnosti voči nej a vyzýva krajiny Strednej Ázie, aby konštruktívne prispeli k úspechu konferencie o klimatických zmenách v Paríži v roku 2015;

105. vyzýva EÚ, aby ešte viac zintenzívnila svoje programy znižovania rizika katastrof a budovania odolnosti v Strednej Ázii ako oblasti obzvlášť náchylnej na prírodné katastrofy, vážne ohrozenej ekologickými katastrofami a zmenou klímy;

106. vyjadruje svoje hlboké znepokojenie nad masovým vymieraním stád antilopy sajgy v Kazachstane v máji 2015; vyzýva EÚ, aby svojím výskumom a environmentálnymi opatreniami prispela k predchádzaniu možným budúcim prípadom;

107. vyzýva EÚ, aby podporila úsilie o posilnenie spolupráce medzi štátmi Strednej Ázie v oblasti hospodárenia s vodnými zdrojmi;

108. vyzýva EÚ, aby uprednostnila a nasadila svoju „diplomaciu v oblasti využívania vodných zdrojov“ s cieľom uľahčiť cezhraničné riadenie vodných zdrojov a sprostredkovať riešenie sporov vrátane podpory otvoreného a účinného rámca, najmä v prípade priehrady Rogun; v tejto súvislosti naliehavo vyzýva EÚ, aby ďalej podporovala dodržiavanie medzinárodných dohovorov a právnych zásad týkajúcich sa spoločných vodných zdrojov a urýchl'ovala proces vedúci k ich dodržiavaniu;

109. vyzýva krajiny v regióne, aby podpísali a ratifikovali dohovory OSN z Espoo a Aarhusu týkajúce sa konfliktov v súvislosti s vodou, ak tak ešte neurobili, a aby zapojili občiansku spoločnosť do vykonávania týchto dohovorov;

110. vyzýva na obnovenie úsilia o vyrovnanie sa s dramatickými dôsledkami ekologickej katastrofy vysychania Aralského mora a o ich riešenie; naliehavo vyzýva Komisiu, aby zvýšila svoju podporu Medzinárodnému fondu na záchranu Aralského mora a vyzýva ESVČ, aby túto otázku zahrnula ako prioritu v rámci svojich pravidelných vzťahov s Uzbekistanom;

111. pripomína, že na budovaní strategickej, modernej a interoperabilnej cestnej a železničnej infraštruktúry pozdĺž hodvábnej cesty má veľký záujem Čína, EÚ, ako aj Rusko. Úspešná integrácia tohto regiónu prostredníctvom modernej a spoľahlivej infraštruktúry by poskytla významné príležitosti nielen na väčšiu regionálnu ekonomickú integráciu, ale zároveň by podporila mobilitu občanov a multikultúrnú výmenu, pričom by sa vytvorilo lepšie prostredie pre fungovanie právneho štátu a demokraciu;

112. opakovane zdôrazňuje, že EÚ je pripravená ponúknuť svoje skúsenosti a know-how na podporu prijatia a dodržiavania noriem v oblasti bezpečnosti, ochrany a životného prostredia týkajúcich sa všetkých druhov dopravy a uľahčiť väzby pozdĺž dopravného koridoru Európa – Kaukaz – Stredná Ázia; podporuje najmä pokračujúce úsilie EÚ o rozvoj bezpečnej a spoľahlivej leteckej a námornej dopravy v Strednej Ázii;

Streda 13. apríla 2016

113. nabáda na ďalšiu koordináciu EÚ s dopravnou politikou Číny v regióne;

Regionálna spolupráca, bezpečnostné problémy a riadenie hraníc

114. nabáda EÚ, aby posilnila dialóg o Strednej Ázii s príslušnými regionálnymi a medzinárodnými organizáciami, ako aj so susedmi v krajinách Strednej Ázie a s ďalšími aktívnymi štátmi v regióne;

115. nabáda EÚ, aby zlepšila prepojenie tým, že spoločne s krajinami Strednej Ázie identifikuje oblasti intenzívnejšej spolupráce, najmä pokiaľ ide o dopravu a energetiku; zdôrazňuje, že prioritou by mala byť vzájomná integrácia krajín Strednej Ázie, ako aj ich integrácia do medzinárodných trhov a koridorov;

116. domnieva sa, že EÚ by v spolupráci s členskými štátmi mala naďalej podporovať politiky regionálnej integrácie a budovania dôvery, zároveň by však mala oceniť pozitívne opatrenia, ktoré prijali jednotlivé krajiny Strednej Ázie alebo skupiny krajín prostredníctvom posilnenej spolupráce; zastáva názor, že opatrenia EÚ by mali byť zamerané na potreby a osobitné charakteristiky každej krajiny; zdôrazňuje potrebu prehĺbiť politický dialóg a podporiť opatrenia na budovanie dôvery medzi krajinami tohto regiónu;

117. považuje prehlbovanie regionálnej hospodárskej integrácie za dôležitý prvok regionálnej stability a budovania mieru;

118. zdôrazňuje význam spolupráce s OBSE a OSN vo všetkých oblastiach politiky;

119. vyzýva EÚ, aby zapojila spôsobom ad hoc aj Mongolsko do niektorých aspektov európskej stratégie pre Strednú Áziu;

120. uznáva, že hlavné hrozby a problémy zahrnuté v stratégii pre Strednú Áziu sú stále relevantné;

121. je presvedčený, že EÚ by mala podporovať regionálnu spoluprácu, a to najmä s ohľadom na spoločné problémy a výzvy, a že spoločný záujem by mal prevažovať nad rôznorodosťou dotknutých krajín;

122. poznamenáva, že nevyriešené národnostné otázky, nejasné vyhliadky na riadny presun právomocí a neinkluzívnu správu vecí verejných v krajinách Strednej Ázie sú zdrojom možnej nestability a extrémizmu, a že je preto vážne spochybnená úspešná realizácia základných záujmov EÚ v nadväznosti na stratégiu pre Strednú Áziu;

123. podporuje dlhodobý cieľ EÚ, ktorým je transformácia začínajúceho bezpečnostného dialógu na vysokej úrovni medzi EÚ a Strednou Áziou na skutočné fórum spolupráce zamerané na riešenie spoločných bezpečnostných problémov v regióne, ako je vplyv vojny v Afganistane na okolité krajiny vrátane hrozby Islamského štátu, obchodovanie s drogami, obchodovanie s ľuďmi, násilný extrémizmus a terorizmus a chemické, biologické, rádiologické a jadrové riziká (CBRN); zdôrazňuje význam a pozitívny vplyv programov regionálnej spolupráce vrátane tých, ktorými sa posilňuje cezhraničná spolupráca a bezpečnosť hraníc, ako sú Program riadenia hraníc v Strednej Ázii (BOMCA) a Akčný program na boj proti drogám v Strednej Ázii (CADAP); domnieva sa, že do dialógu sa musí zahrnúť skôr dôraz na bezpečnosť ľudí než len na bezpečnosť štátu; opakovane zdôrazňuje odhodlanie EÚ ďalej pokračovať v regionálnych, ako aj dvojstranných dialógoch o bezpečnosti s krajinami Strednej Ázie, ktoré zaistia väčšie zapojenie Afganistanu do spolupráce s príslušnými regionálnymi partnermi, s osobitným zreteľom na Regionálne centrum OSN pre preventívnu diplomaciu v Strednej Ázii (UNRCCA);

124. berie na vedomie prijatie CADAP na roky 2014 – 2020; je však znepokojený rekordným objemom vypestovaného ópia a obchodovaním s ním z Afganistanu cez Strednú Áziu; žiada ESVČ/Komisiu, aby riešila problematiku účasti organizovaného zločinu, ako aj elít na obchodovaní s opíom, ako aj negatívne dopady na verejné zdravie v regióne;

Streda 13. apríla 2016

125. opakovane odporúča zaradiť programy BOMCA a CADAP do nástroja na podporu stability a mieru (ISP), a nie nástroja rozvojovej spolupráce (DCI);

126. naliehavo vyzýva EÚ, aby pokračovala v realizácii regionálnych programov pomoci financovaných z ISP zameraných na predchádzanie konfliktom a budovanie mieru vrátane podpory zmierenia medzi komunitami a medzi etnikami, ako aj na vymedzenie hraníc v Strednej Ázii;

127. víta projekt „Cezhraničnej spolupráce pre udržateľný mier a rozvoj“, sponzorovaný Švajčiarskom a rozvojovým programom OSN (UNDP), ktorého cieľom je vytvoriť prostredie, ktoré by viac podporovalo udržateľný mier a rozvoj v pohraničných oblastiach medzi Kirgizskom a Tadžikistanom;

128. zdôrazňuje úlohu UNRCCA so sídlom v Ašchabade od roku 2007, ako aj úlohu OBSE pri predchádzaní konfliktom v regióne;

129. žiada EÚ, aby poskytla svoju podporu iniciatívam UNRCCA a aby sa pod jeho dohľadom zamerala na problematiku vody a sprostredkovala dialóg medzi piatimi krajinami s cieľom vysporiadať sa s cezhraničným znečistením;

130. žiada Komisiu, aby zvažila nepriaznivé dôsledky, ktoré by mohli mať problémy prístupu k vodným zdrojom na stabilitu a bezpečnosť v Strednej Ázii, a aby pozorne monitorovala celý vývoj;

131. so znepokojením konštatuje, že podľa výročnej správy o obchodovaní s ľuďmi⁽¹⁾ za rok 2015 sú Turkmenistan a Uzbekistan na kontrolnom zozname, čo znamená, že počet obetí obchodovania s ľuďmi sa zvyšuje; vyzýva koordinátora EÚ pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi, aby podporil Turkmenistan a Uzbekistan v boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré je urážkou ľudskej dôstojnosti, často zahŕňa psychologický teror a fyzické násilie, a preto musí byť odstránené; žiada členské štáty, aby túto dôležitú otázku zdôrazňovali vo svojich vzťahoch s týmito krajinami;

132. poukazuje na význam spolupráce medzi EÚ a krajinami Strednej Ázie pri predchádzaní terorizmu a boji proti nemu; vyjadruje hlboké znepokojenie nad činnosťou extrémistických organizácií Islamského štátu, ktoré verbujú stále vyšší počet obyvateľov Strednej Ázie na cestu na Blízky východ s cieľom bojovať alebo inak podporovať IS, front Al-Nusrá a ďalšie teroristické a extrémistické organizácie, a to čiastočne v dôsledku politickej marginalizácie a bezútešných hospodárskych vyhliadok; uznáva, že ak sa významná časť radikalizovaných občanov krajín Strednej Ázie vráti do svojich domovských krajín, bude predstavovať riziko pre bezpečnosť a stabilitu v celej Strednej Ázii, ako aj v Afganistane, Iráne, Rusku, Číne a Indii;

133. nabáda EÚ, aby spolu s vládami krajín Strednej Ázie riešila spoločné problémy nábora bojovníkov a priaznivcov zo strany IS, a to zameraním sa na politické a administratívne zlyhania, napríklad podporou náboženskej slobody pri súčasnom zachovaní sekulárnych ústav a revíziou diskriminačných zákonov a politík, vykonávaním programov pomoci pre mužov aj ženy zameraných na zamestnanosť znevýhodnených mladých ľudí, uprednostňovaním reformy polície a zabezpečením lepšej koordinácie bezpečnostných služieb, ako aj poučením sa z európskych či ázijských skúseností pri rehabilitácii a reintegrácii islamských radikálov;

134. domnieva sa, že medzinárodná spolupráca vrátane spolupráce s Ruskom a Čínou má zásadný význam pri riešení rastúcej hrozby islamistickej radikalizácie v Strednej Ázii; vyzýva všetky strany na medzinárodnej úrovni s vplyvom v regióne, aby podporili štáty Strednej Ázie, aby spoločne usilovali o lepšiu koordináciu spolupráce medzi svojimi bezpečnostnými službami, a to aj pokiaľ ide o vzájomné poskytovanie spravodajských informácií; zdôrazňuje, že takáto spolupráca by mala byť v súlade s ich medzinárodnými záväzkami v oblasti ľudských práv;

⁽¹⁾ Vypracované ministerstvom zahraničných vecí USA.

Streda 13. apríla 2016

135. vyjadruje hlboké znepokojenie nad zhoršujúcou sa bezpečnostnou situáciou v severnom Afganistane a nad rizikami vplyvov na vojenskú a politickú stabilitu v regióne; víta zlepšenie vzájomného súladu stratégií EÚ pre Afganistan a pre Strednú Áziu; zdôrazňuje však, že je potrebné bližšie prepojiť prístup EÚ k regiónu Strednej Ázie s Afganistanom a prispôbiť existujúce politiky stratégii pre Afganistan na obdobie po roku 2014; podporuje zapojenie Afganistanu do programov zameraných na stabilitu a bezpečnosť v regióne; nabáda vlády štátov Strednej Ázie, aby zaujali aktívnejšiu úlohu a zapojili sa do širšej spolupráce v záujme stability v Afganistane; zdôrazňuje, že je potrebná regionálna koordinácia stratégií v oblasti bezpečnosti ľudí, boja proti terorizmu, prisťahovalectva a boja proti obchodovaniu s drogami;

136. vyzýva Radu, Komisiu a ESVČ, aby vo svojich vzťahoch so štátmi Strednej Ázie kládli dôraz na reformy bezpečnostného sektora vrátane lepšieho financovania a odbornej prípravy, podpory náboženskej slobody v rámci sekulárnej ústavy, preventívnych prvkov boja proti terorizmu a úsilia o rehabilitáciu bývalých džihádistov ako súčasť celkovej stratégie riešenia problému radikálneho islamizmu; vyjadruje poľutovanie nad tým, že EÚ nedokázala zapracovať do svojej stratégie naliehavo potrebnú reformu bezpečnostného sektora (SSR) v krajinách Strednej Ázie nebola; v tejto súvislosti víta pokrok, ktorý sa dosiahol v Kazachstane, ako východiskový bod pre reformu na regionálnej úrovni; vyzýva EÚ, aby rozvíjala osobitné programy reformy sektora bezpečnosti (SSR) pre Kirgizsko, prípadne aj pre Tadžikistan, so zameraním na zásady právneho štátu a ľudské práva, normy trestného súdnictva a na civilnú ochranu;

137. oceňuje, že päť stredoázijských krajín je stále súčasťou zóny bez jadrových zbraní v Strednej Ázii;

138. žiada členské štáty, aby dôsledne vykladali a uplatňovali osem kritérií zakotvených v spoločnej pozícii EÚ o kontrole vývozu zbraní z roku 2008 a prísne ich dodržiavali; vyjadruje v tejto súvislosti znepokojenie z obchádzania tejto spoločnej pozície niektorými európskymi spoločnosťami na základe dvojstranných dohôd zo strany niektorých členských štátov;

139. žiada členské štáty, aby zastavili vývoz hotových intruzívnych sledovacích systémov do krajín v regióne, ak existujú dostatočné dôvody domnievať sa, že tieto systémy budú použité proti novinárom, politikom a obhajcom ľudských práv; vyzýva Komisiu, aby prehodnotila európsky systém kontroly vývozu s cieľom predísť tomu, aby sa tieto rušivé systémy dostali do nesprávnych rúk;

Otázky špecifické pre jednotlivé krajiny

140. zdôrazňuje, že nasledujúce odseky sa zaoberajú iba hlavnými problémami, a preto nie sú komplexné;

Kazachstan

141. zdôrazňuje, že hlbšie politické a hospodárske vzťahy by sa mali zakladať na spoločných hodnotách; berie na vedomie, že Kazachstan je prvým stredoázijským partnerom, s ktorým EÚ prerokovala a podpísala rozšírenú dohodu o partnerstve a spolupráci (EPCA); v súvislosti s jej finalizáciou očakáva aktívnu a konkrétnu účasť Kazachstanu na politických a demokratických reformách, ktoré vyplývajú z jeho medzinárodných záväzkov a povinností; uznáva „program 100 krokov“ ako pokus o riešenie naliehavých reforiem v tejto krajine;

142. zdôrazňuje v tejto súvislosti odporúčania Európskeho parlamentu týkajúce sa rokovaní o rozšírenej dohode o partnerstve a spolupráci (EPCA) medzi EÚ a Kazachstanom z 22. novembra 2012, ktoré sú zásadné pre vyslovenie súhlasu Európskeho parlamentu s uzatvorením novej EPCA a pre budúcu spoluprácu medzi EÚ a Kazachstanom;

Streda 13. apríla 2016

143. je hlboko znepokojený stálym zhoršovaním situácie v oblasti slobody médií, slobody prejavu, slobody združovania a zhromažďovania; opakuje a zdôrazňuje, že konkrétny a hmatateľný pokrok pri realizácii politických reforiem bol spojený s pokrokom pri rokovaniach o novej rozšírenej dohode o partnerstve a spolupráci; vyzýva Kazachstan, aby vyvinul všetko úsilie s cieľom zabezpečiť, aby jeho právne predpisy boli v súlade s normami Rady Európy a aby zaručovali plné uplatňovanie základných slobôd bez vlastných obmedzení; vyzýva kazašské orgány, aby prijali konkrétne a účinné opatrenia na vykonanie odporúčaní osobitného spravodajcu OSN týkajúcich sa slobody pokojného zhromažďovania a združovania uvedených v správe o výsledkoch jeho misie v Kazachstane z januára 2015; v tejto súvislosti nabáda Kazachstan, aby preskúmal a zmenil svoje nové zákony v oblasti trestného práva týkajúce sa kriminalizácie ohovárania, keďže to narúša základné slobody; vyjadruje hlboké znepokojenie nad zákonom o neziskových organizáciách, keďže ohrozuje nezávislosť a dokonca spochybňuje samotnú existenciu mimovládnych organizácií v Kazachstane, a vyzýva na jeho revíziu;

144. pripomína Kazachstanu jeho záväzky uskutočniť demokratické reformy, ku ktorým sa zaviazal v rámci OBSE, a naliehavo vyzýva túto krajinu, aby ako člen Rady OSN pre ľudské práva na roky 2013 – 2015, hostiteľská krajina medzinárodnej výstavy EXPO 2017 a kandidát na nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN v rokoch 2017 – 2018 zosúladiť svoje zahraničnopolitické ambície s dôležitými domácimi politickými reformami;

145. zdôrazňuje, že podľa predbežných záverov OBSE/ Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR) a medzinárodnej pozorovateľskej misie na voľbách, ktoré sa uskutočnili 20. marca 2016, Kazachstan musí ešte urobiť pomerne veľa, aby splnil svoje záväzky voči OBSE týkajúce sa demokratických volieb, aj keď sa zaznamenal určitý pokrok; nabáda kazašské orgány, aby prijali opatrenia potrebné na vykonanie všetkých odporúčaní OBSE/ODIHR v plnej miere;

146. vyzýva na prepustenie všetkých politických väzňov vrátane vodcu opozičnej strany Alga!, Vladimira Kozlova;

147. uznáva pozitívnu úlohu Kazachstanu pri usporiadaní a sprostredkovaní rokovaní E3 + 3 a Iránu v roku 2013 o iránskom jadrovom programe, ako aj príspevok krajiny k iniciatívam v oblasti globálnej jadrovej bezpečnosti a ochrany, a tiež ako hostiteľskej krajiny novej medzinárodnej banky pre jadrové palivo, ktorú zriadila Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (MAAE) a ktorá začne svoju činnosť v roku 2017, ako aj pozitívnu úlohu pri pokuse o sprostredkovanie, pokiaľ ide o krízu medzi Ruskom a Ukrajinou, a služby poskytované v rámci konzultácií medzi sýrskou opozíciou;

148. víta skutočnosť, že Kazachstan v roku 2015 dospel do záverečnej fázy procesu svojho pristúpenia k WTO;

Kirgizsko

149. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Kirgizsko, krajina regiónu, do ktorej EÚ vkladala najväčšie očakávania v súvislosti s jeho úsilím o naplnenie demokratických ambícií, upustilo od nastúpenej cesty;

150. oceňuje pokrok Kirgizska, ktorý sa prejavil pri nedávnych parlamentných voľbách; uznáva ich pokojný priebeh a výrazné zlepšenie transparentnosti; víta závery volebnej pozorovateľskej misie OBSE o parlamentných voľbách v Kirgizsku zo 4. októbra 2015, ktoré zdôraznili široký výber pre voličov a pluralitu volebnej kampane; vyjadruje však znepokojenie nad povinnou registráciou biometrických údajov ako predpokladu pre hlasovanie, čo viedlo k značným problémom spojeným s kompletnosťou zoznamov voličov; zdôrazňuje, že treba vynaložiť ďalšie úsilie na rozvoj plne funkčnej parlamentnej demokracie, a to napriek počiatočným povzbudivým náznakom Kirgizska v súvislosti s uskutočňovaním demokratických reforiem a posunom smerom ku skutočnému pluralitnému systému, ako jednej z pilotných krajín, pokiaľ ide o podporu demokracie zo strany EÚ;

151. víta skutočnosť, že Kirgizsko stiahlo restriktívne návrhy zákona o zahraničných agentoch a osobách LGBTI a žiada ho, aby odmietlo všetky právne predpisy, ktoré by diskriminovali osoby LGBTI a boli zamerané na občiansku spoločnosť;

Streda 13. apríla 2016

152. víta úspešné zvolenie Kirgizska za člena Rady OSN pre ľudské práva na obdobie rokov 2016 – 2018 a vyzýva túto krajinu, aby konštruktívne využila svoje nadchádzajúce členstvo na riešenie otázok ľudských práv;

153. naliehavo vyzýva Komisiu/ESVČ, aby pomáhali Kirgizsku pri výkone spravodlivosti v prospech obetí etnických stretov v roku 2010;

Tadžikistan

154. naliehavo vyzýva Tadžikistan, aby dodržiaval svoje medzinárodné záväzky v oblasti ľudských práv a chránil slobodu zhromažďovania a nezávislosť právnického povolania; upozorňuje na problematickú situáciu médií po podpise nového nariadenia prezidentom, podľa ktorého všetky informácie o oficiálnych udalostiach sa budú poskytovať prostredníctvom štátnej informačnej agentúry, čím sa obmedzí prístup iných médií k týmto informáciám; vyzýva Tadžikistan, aby sa zdržal neprimeraného zasahovania do práce mimovládnych organizácií a nezavádzal nedávno prijaté právne predpisy týkajúce sa financovania mimovládnych organizácií;

155. je hlboko znepokojený rozhodnutím o zákaze Strany islamskej obrody Tadžikistanu vyplývajúcim zo znepokojujúceho trendu zameraného na potlačenie legitímnych politických síl a umlčanie kritických hlasov z dôvodu obáv o bezpečnosť; vyzýva tadžické orgány, aby dodržiavali záväzky vyplývajúce z mierovej dohody z roku 1997 a aby prijali potrebné opatrenia na zaručenie slobody prejavu, pluralizmu a slobodného a otvoreného politického prostredia;

156. berie na vedomie závery volebnej pozorovateľskej misie OBSE/ODIHR k parlamentným voľbám v Tadžikistane, ktoré sa konali 1. marca 2015, podľa ktorých voľby „prebehli v obmedzenom politickom priestore a neboli zabezpečené rovnaké podmienky pre kandidátov“;

157. naďalej vyjadruje znepokojenie nad neúčinnosťou rozvojovej pomoci EÚ v krajine; naliehavo vyzýva ESVČ/Komisiu, aby uprednostnili programy zamerané na predchádzanie mučeniu vo väzenských zariadeniach a na slobodu médií v Tadžikistane;

158. víta pristúpenie Tadžikistanu k WTO v marci 2013;

Turkménsko

159. kladie dôraz na to, že Turkménsko je zmluvnou stranou väčšiny hlavných medzinárodných dohôd, a preto je povinné za všetkých okolností rešpektovať a chrániť ľudské práva; vyjadruje svoju pripravenosť zvýšiť podporu EÚ v oblasti demokratických zásad a ľudských práv, najmä tým, že plne využije EIDHR a ďalšie prostriedky na podporu procesu reforiem v krajine;

160. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v sledovanom období sa situácia v oblasti zásad právneho štátu, ľudských práv a základných slobôd prakticky nezmenila, aj napriek určitému legislatívnemu úsiliu v oblastiach politiky, súdnictva, hospodárstva, sociálnych vecí a vzdelávania; je presvedčený, že nová právna úprava by mala byť predmetom preskúmania medzinárodnými odborníkmi vzhľadom na medzinárodné záväzky v oblasti ľudských práv;

161. žiada PK/VP a Komisiu, aby spolupracovali s turkménskymi orgánmi a žiadali konkrétne kroky zamerané na zlepšenie situácie v oblasti dodržiavania ľudských práv a zásad právneho štátu, ako sa uvádza v článku 21 ZEÚ; ďalej vyzýva, aby sa okrem pokračujúceho dialógu o dodržiavaní ľudských práv na všetkých úrovniach naďalej nastoľovali otázky dodržiavania ľudských práv; opakovane vyzýva ESVČ, aby čo najskôr povýšila styčný úrad v Ašchabade na plnohodnotnú delegáciu EÚ v Turkménsku, aby okrem iného mohol zabezpečovať interakciu medzi občianskou spoločnosťou a monitorovala situáciu v oblasti dodržiavania ľudských práv;

162. zdôrazňuje význam pokračovania dialógu o ľudských právach, najmä vzhľadom na pokračujúci tlak na prepustenie osôb zadržaných na základe politicky motivovaných dôvodov z väzby, ako aj na zverejnenie osudov uväznených osôb, ktoré zmizli;

Streda 13. apríla 2016

163. uznáva, že nadobudnutie platnosti DPS s Turkménskom by pomohlo rozvinúť plný potenciál vybudovaných vzťahov;

164. vyzýva PK/VP, aby dodržiavala dohodu so svojou predchodkyňou o mechanizme sledovania, ktorý umožňuje Európskemu parlamentu, aby ho ESVČ riadne informovala o vykonávaní DPS, len čo nadobudnú platnosť;

165. víta nedávne posilnenie spolupráce Turkménska s EÚ v oblastiach spoločného záujmu; berie na vedomie prítomnosť krajiny na zasadnutí OBSE o realizácii ľudského rozmeru v roku 2015 a jej účasť na vysokej úrovni na 15. výročnom zasadnutí spoločného výboru v rámci dočasnej dohody o obchode v októbri 2015;

166. vyzýva Turkménsko, aby zastavilo prebiehajúcu kampaň na odstránenie satelitnej paraboly a blokovanie prístupu k niektorým webovým stránkam a aby ukončilo zastrašovanie a prenasledovanie nezávislých novinárov a aktivistov občianskej spoločnosti;

Uzbekistan

167. vyjadruje poľutovanie nad tým, že EÚ chýba účinné presadzovanie demokratizácie v Uzbekistane a opakuje svoje očakávanie, že EÚ bude aktívne v krajine sledovať tento cieľ; konštatuje, že vláda Uzbekistanu odmieta podniknúť významné reformy; nabáda PK/VP, aby vypracovala politiku kritickej, konštruktívnej, podmienenej a jasnej európskej angažovanosti s neutrálnym Uzbekistanom;

168. vyjadruje poľutovanie nad systematickým a rutinným porušovaním základných práv a slobôd napriek prijatiu zdokonalených právnych predpisov v tejto oblasti a ratifikácii medzinárodných nástrojov v oblasti ľudských práv; naliehavo vyzýva uzbecké orgány, aby prijali zmysluplné kroky na úplné riešenie problémov a účinne vykonali všetky odporúčania osobitného spravodajcu OSN pre mučenie, Výboru proti mučeniu a Výboru pre ľudské práva;

169. trvá na tom, aby uzbecké orgány prepustili všetkých, ktorí boli uväznení za odplatu za ich nenásilné uplatňovanie slobody prejavu, združovania a zhromažďovania, a zdôrazňuje potrebu prevencie a vyšetrovania prípadov mučenia vo väzení; vyjadruje svoje znepokojenie nad ľubovoľnými predĺženiami trestu odňatia slobody; vyzýva uzbecké orgány, aby umožnili nezávislým mimovládnym organizáciám pre ľudské práva pracovať bez prekážok;

170. víta skutočnosť, že krajina urobila určitý pokrok pri odstraňovaní detskej práce, a najmä vládny zákaz v tomto zmysle; pripomína dôležitosť nezávislého a objektívneho monitorovania vykonávania tohto zákazu; opakuje, že je potrebné odstrániť využívanie nútenej práce počas každoročného zberu bavlny a súčasne podporuje ďalší záväzok vlády pokračovať v konkrétnych krokoch, ako je akčný plán na odstránenie nútenej práce na základe odporúčaní MOP a Svetovej banky;

171. pripomína, že Európsky parlament sa rozhodol neuvažovať o udelení svojho súhlasu s protokolom k DPS medzi EÚ a Uzbekistanom týkajúcim sa rozšírenia ustanovení dohody o bilaterálnom obchode v oblasti textilu, kým sa nepotvrdí, že sa vykonali konkrétne reformy a dosiahli zásadné výsledky, ktorými sa zabezpečí aj to, že v Uzbekistane popri odstraňovaní detskej práce skutočne dochádza aj k odstraňovaniu praktiky nútenej práce.

172. v tejto súvislosti zastáva názor, že časť rozvojovej pomoci EÚ v Uzbekistane vrátane pomoci poskytnutej minulosti na budovanie kapacít jeho parlamentu bola nesprávne nasmerovaná a mala by byť presmerovaná do zmysluplnejších oblastí, ako sú rozvoj vidieka a riadenie v oblasti životného prostredia a vodného hospodárstva;

Streda 13. apríla 2016

173. vyjadruje svoje hlboké znepokojenie z činností Islamského hnutia Uzbekistanu, ktoré v auguste 2015 prisahalo vernosť Islamskému štátu a naverbovalo tisíce džihádistov v Strednej Ázii;

o

o o

174. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade a Komisii, ESVČ, osobitnému zástupcovi EÚ pre Strednú Áziu a vládam a parlamentom Kazachstanu, Kirgizska, Tadžikistanu, Turkménska a Uzbekistanu.
